

„ЗАСТАВА“ излази трипут у недељу, средом, петком и недељом.

Цена је на годину 12 еор. на по год. 6 еор. на четврт године 3 е. на месец 1 еор. а. вред. за Аустрију, а за Србију на годину 120 гроша на по год. 60, а на четврт године 30. гроша.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по колицини врта, које на гармониа заузимају, и за сваку врту плаћа се увек по 6 новчића за жиг увек по 30 и. Допиши се шаљу у редништву, а предлата и огласи администрацији „ЗАСТАВА“ у Нови Сад, у кући број 858. код „златног једнорога“.

Број 15.

У Новоме Саду у петак 6. фебруара 1870.

Год. V.

У Новом Саду 4. фебруара.

Ратоборно расположење Турске, као да баш није тако снажно и у толикој мери набујало, као што то западњачке новине тврде, износили да она тражи зајевнице ма на којој страни; јер по једном допису из Цариграда — за кога „Остен“ вели: да је из извора потпуног и кабинетске тајне — влада султанова долази до увиђења, да је ово данашње стање по Турску опасно. У истом допису вели се даље: „Западњачки листови који порти ратоборне жеље приписују, немају право, јер пошљање војске у славенске покрајине указује се према тамошњем расположењу као врло нужно. Из Албаније стижу извешта, која не дају сумњати о устанку становништва, а и Пригорцима, који су сад већ сви снабдени с „острагушама“ — пушкама — врло би повољно било, кад би им Турска ма којим начином повредила међу, јер би се тим дала годна прилика за рат; бар поступак њин у питању регулисања границе међу малим и великим брдом не показује особито жељу за добрим одношајима са Турском. Ни Бугарима није веровати, јер се опет јако образују хајдучке чете, које већ узнемирују турске гарнизоне. Једина кнежевина Србија држи се сасвим пасивно, изгледа као да тамо спољни утицаји дејствују у корист Турске, док се предстојећа министарска промена у Румунији не сматра најпријатнијим погледима“.

„Кор. да Н. Е.“ пак пишу из Цариграда: да је Гарибалди, који је још пре грчком одбору за ослобођење обећао 4000 пушака сада јавио да им ставља у изглед, да ће и сам доћи кад буде ора; а допратиће га од прилике 2000 његових пријатеља. У дотичном писму Гарибалдовом вели се међу осталим и то: да су, папа и турски султан највећи и најгрознији непријатељи човечанства, и да се од обојице мора отети власт. Пушке су заједно и послане у Албанију, што је и причинило, те је турска тамошње посаде умложила. Још се у Цариграду приповеда, да је грчки краљ Ђорђе имао договора са једним повереником кнеза црногорског.

Колико је основан овај последњи допис, показује се у будућности, али да први говори истину, што се тиче расположења духова у славенским покрајинама турске царевине, о томе нема сумње јер о предстојећем устанку у Албанији и у Бугарској, већ се јаче поговара, а до сада се у више прилика показало како мисли Црна Гора. Да је цео балкански полуоток запета пушка и то стоји, а што она до сад није одјекнула над гробницом „болесног човека“ из које би ускрело ослобођење источних народа, одговорност ће носити они, који су пропустили годне прилике за то, а позвани беху да их не губе из вида. Што се Србије тиче, с највећом на родошћу похитали оборити горње тврђење о њој, али шта ћемо — у Цариграду су сигурно добро извештени о политици Србије, а дела до сада противно не доказују.

Француске владине новине уверавају да је мир у Паризу потпуно повраћен, и опомињу читаоце са стране да неврнују противним гласовима, почем се исти износе с намером да збуне јавно мњење. Тако „Жур. де Деба“ вели: „Париз је сасвим миран и обавља своје обичне послове и немислићи на немир од 7 и 8 ов. м. који кад се изближе погледа, није ни онаки, какав беше онај месеца јунија прошле године“. Но да је мир повраћен, то је по извештајима из Париза истина, али да је то мир из ког се сваког тренутка може издећи крвава катастрофа, у којој би за цело потоком заливала француска крв пространим улицама паризким, но у којој ће се, — ако наступи — подавити и племе Бонапарте, и то је по готову ван сваке сумње. Мере, које је влада предузела, да њима поврати ред, ни су тако да могу повраћен ред и одржати; а француски народ, тешко да ће хтети искушење до краја издржати. Да би се оправдала влада Наполеона пред јавним мњењем ради тога, што је толики силан свет позатварала, — као што се могло очекивати од таке владе — истакла је баука, којим се маса обично или придобија, ако је сасвим глуша, или застрашавала у толико да несме беда зуба помолити, — изнела је као што „Франс“ јавља, да је откривена завера против живота царевог. Како је Наполеон омражен у француском народу,

неби било никакво чудо, ако би се и сновала завера против њега — ма да се то никако не може одобрити из човечански обира — но то ће пре бити копија последње финте петроградске владе, која се тим истим начином жели одржати према растећој навали народне странке руске, која се труди доћи на владу. — У законодавном телу поднео је Ординер једно писмо Ропфорово; но оно га није хтело саслушати, него је прешло на дневни ред.

У шпанским кортесима пребацивао је мин. унут. дела Карлистама, да спремају заверу и нов устанак, но додао је и то: да влада неће укинути уставна права, па ма Карлисте покушавале устанак какав год хоће.

По „Тагбл.“ очекују се прецизна изјаснења министарска на галичку резолуцију. Но судећи — вели исти лист — по последњем извештају одборском влада мисли да најтешње сајузи резолуцију са реформом избора. Дали ће Пољаци хтети непосредне изборе подпомагати у хатар довољних концесија — видиће се; „Тагблат“ константујући назоре најзватнијих вођа странака, држи да неће.

Герцен!

— Грч — Потоњем свијету изгледаће данашња борба јевропске демократије, лакша и слабија, но што у ствари постоји. Бити ће то зато, што ће му се одмакнути данашње околности, а и зато, што ће сам тај потоњи свијет, бити чињеница те садашње демократије. Брутална сила и лукава пријевара, које су још негда стале ногом на врат народа јевропских, владају, виде мање и данас Јеропом. Вагда је било људи, који упознавши ужасно стање народа, устадоше да их бране. Али усамљени, није ни чудо што вагда и подлегше. Него криво ојеме што га просуше по народима, урођаваше све већим плодом. Из крила тих потиштених народа, изиђоше нови људи, и развише заставе, на којима написано бјеше „Слобода, и правце човјештва“. Ти борци за народна права, нађоше одзива, и све више пристаца. Данас видимо мал не у сваком поједином народу, странку народну, — демократку, на бранику народних права. Сви ти заточници слободе појединих народа, треба да се сложе, и — сложи ће се у раду свом у једно велико коло. То коло, бити ће коло јевропске демократије.

Организација тих заточника слободе народа јевропских, те јевропске демократије, бити ће већ над данашњих власника.

Борба данашње демократије заједно је тешка по свим линијама. Још је све једнако моћ и сила, у непријатеља, који се немилује, жеље но икада, с огорчењем рекли би, на супрот стављају. Па опет, и у таквој навали и бури расте број и снага демократије. То се види и код нас Срба. Кроз гнев и муку, кроз бој и нужду, мора се борећи пролазити, па да се постане челичан карактер, каквог изискује у бурна времена ствар народна.

Неби веровали многи у толике препреке, које изискују гвоздену вољу и одважност.

Други опет, кад би јасно увиђели, чемер и јад, који снађе борце у тешком боју; уплашили би се можебити, и изгубили би храброст са грдних потешкоћа, које спазише.

Дакако, да су и једни и други изгубљени за ту ствар. У то коло спадају само они, који су приправни на све патње. Мученици наши морају весело сносити, и сиромаштво и јад, и све боли прогонства.

Изложена мржња, пакости, клевети нападњака, и лажном заваравану полутанах, бори се данашња демократија са власницима, за општу слободу непрекидно и славно.

Зато велим опет; борба је мучна и жестока. Један од најрвенијих бораца демократије; први међу првима, био је Рус Александар Герцен, који је 8. јануара о. г. у Паризу умро. Што је Мацини за Италију, то је Герцен за Русију био. Ево у следећем прегледу, његова, неуморном тежњом за ствар слободе, бурног живота.

Александар Герцен рођен је године 1812. Бијаше он незаконити син бившег гарде-официра, неког капетана Јаковљева старе племићке, веома богате породице. У кући оца свога је и одгојен. Отац му бјеше. Отац му образован чисто француски, ученик филозофије 18. столећа, спајаше у себи чудним начином

својство блазираног аристократе, пуна предрауда и хуманог волтерјанца. Отац му бијаше уједно и подоа деспота, и човјечан добротвор у кући својој и околини.

Под брижном наставом најбољи учитеља московски, прирасте Герцен, и пође почетком година 1830—40 на московски универзитет, да се ода природним наукама, али поглавито, да студира Хеглову филозофију за коју се тадашња руска омладана одушевљавала. Проти бесдушног и немилосрдног милитарног деспотизма, тадашње системе, поче се Герцен са своји пријатељи борити на темељу најодлучнијег радикализма. „Филозофични соарети“ тих младих људи, повукоше пажњу полиције на се, и Герцена, последије претрпљеног затвора од неколико мјесеци на заповјед цара Николе, прогнају у Вјетку чак крај Урала, акопрем му никакав казњиви чин осим либерално мњење његово доказати немогоше.

У том заточењу, гдје га примораше на канцеларијске послове имао је младић довољно прилике, моралау трудот старе системе, корупцију и подлот чиновништва, и неописану невољу скоро са свим безправних нижих стадежа упознати. Ту му се срце напуни вјечитом мржњом проти деспотизма и његових целата. Послије многогодишње робе у писарни, суровог и неосаног начелника, ослободиле Герцена, уследије заузимања и молбе одличних пријатеља његовог оца. На то се ожени са једном својом сестричином, коју потајно одвео бијаше, и пређе по жељи старог Јаковљева у Петроград, гдје ступи у службу код министарства унутрашњи дјела неби ли тако мирно с породицом прожвио. Невистинта денунцијација (по којој би он оцу своме писао био, да је један полицај једног грађана убио) примора младог „дворског саветника“ да заједно са бољесном сужином крене из престолнице. На директни заповјед цареву, метну га опет под полицајски надзор и премјесте га као „владина саветника“ у Новгород. Судбина је вар хтјела, да му овђе повјере управу полицајских ствари, те тако дође он под сопствени надзор. И то је била карактеристична црта тадашње глупе системе, коју учини, те је почео презирати сав државни склоп руски.

Послије смрти његова оца, који му је оставио грдни иметак, знао је он изповодити, дигнуће полицајског надзора, и још тому и путни лист за изповестово.

Од год. 1847 настани се Герцен ил у Швајцарској ил у Италији ил у Паризу. Брво изиђе на глас, и то својим извештајима и оригиналним броштурама, које је француски и руски писао, као на примјер: „Са друге обале“ „Крштена сопственост“ „Историја револуционарних идеја у Русији“ и т. д.

Почетком велике јевропске реакције, отиђе Герцен, коме буре морска у један дан мајку жену и дјете оте, из Париза, гдје се не осјећаше са свим сигуран, у Лондон. Ту је стајао у тјесном сношају, са свим вођама јевропске револуционарне емиграције, и ту је писао свој животни „Доживљено и мишљено“ дјело у три свезке, које је ради несрвањиве животи у сликању и ради племенитих мисли којим је искићено, велико удивљење пробудило, те је у све језике скоро преведено.

Али тек источни рат, и наступање Александра II. на престо руски, поставише Герцена на врхунац свога уплива и своје делатности. Након париског мира, оснује он у Лондону „слободну руску штампарију“, и из те штампарије изиђе руски тједник „Колокол“, који се, ако и забравен, у преко сто хиљада комада у Русију пренашао. Седам година је „Колокол“ заистично управљао јавним мњењем, руског друштва, које је тада у грозничавој раздражености било. У његовом на цара Александра управљеном писму, које је у „Колоколу“ обнародовао, искао је Герцен најприје ослобођење мужика, и коначно раскрштење са системом Николе „великог капрала“. Сад су грнуле из свију крајева Русије потајни дописи „Колоколу“.

Тај журнал редовно би извештешен о свим државним тајнама. Тај журнал водио је редовно књалу и белешке, о заблудама, злочинима, проневјерењима свих великаша на царск. двору, у војци и бирократији. Он је знао имена неправедно осуђених, и постаде скорим, моћ, које се највише плашише у цијелом руском царству. Неколико редака лондонски агитатора,

којег је особито руска омладина, слијеним, скоро обожавајућим штовањем следила, били су у стању, људе од грдног уплива, — најпопуларније, у јавном мњењу уништити; репутације поставити и опет оборити; тавнице отворити и казњене пресуде изазвати, које учинити, иначе нико храбрости неби имао.

Пољски устанак год. 1863, који је све одношаје руске промјенио, био је и за Херцена кобан.

Херцен се заузео бјеше за пољску револуцију, и изгуби кроз то за неколико неђеља сав свој уплив. Интригуе старо-руске странке, и проти Пољском раширена народна мржња, не моглоше трпјети, да се Херцен за ствар потиштених Пољака заузме. Престале читање „Колокола“, и последије неколико година обуштави га Херцен са свим, те отиђе у Швајцарску а и у Брисел да као приватан човјек живи. У Паризу ових дана издану од западења плућа.

Лично бијаше Александар Херцен кроз племенит карактер, величанственост чувства, добротности и праве љубави чојештва. Политично дјелање било му кроз поштено, и од врлих посљедица.

Њему се иде добар дио хвале, за ослобођење мужика. Силан ударац на царство бијаше и обнародовање „Мемоара царице Катарине II.“ које су досад у царској архиви сахрањени били. Из тих списа произлази, сопственим признањем Катарининим, да је отац њеина сина, цара Павла, неки дворјанин Серг Солитков био, а никако вел. кнез Петар. Тог дворјанина натурала је царица Јелисавета Катарина, кад је виђела да је ова остала без дјете.

Покојника Херцена испратише сви Славјани и многи французи демократе, до последњег стана. Вјечна му памет!

Наше шкколе.

„Народни лист“ има допис из Шибеника, у ком се пише, како је пок. архимандрит Петар Ковачевић оставио фундацију од 10.000 еор. за девојачку школу; како община од две године дана изгледа да намеништво одобри дотични фундацијони акт, и надала се, да ће бар ове године до св. Саве решење стићи, да на тај дан школу отворе, али се, вели дописник, у нади преварисмо, одобрење не дође. Зашто? то је ствар за коју намерна је прав. община наша код највише власти изјаснење тражити. Tout comme chez nous. Све, као код нас. И новосадска вар. община закључила је још 1857. године зидање србке школе у Новом Саду, јер нам се деца по нездравим тесним собама потуцају, и пошто је ствар горе доле ишла, и напоследку се све учинило, што се од горе примећавало, ево већ неколико месеци дана, како та ствар горе код министарства лежи, а управо нема министарство ништа друго, но само план да прегледи. Вар. общинство закључило је у фебр. седници својој, да пожури то решење код владе. Овом приликом неможемо пропустити, а да се тешко не потужимо на то, што наше школске ствари долазе у туђе руке, те се вато и отежу тако. Код министарства богочест и наставе у Будиму има два Србина: г. др. Мандић, и г. Милутиновић, па ниједан нема реферату у школским стварима, него само у стварима култуса; школске пак ствари све, па и наше долазе у руке католика и калвина. И у самом култуу нисмо као што треба, васпушљени; референти Срби не стоје у непосредном додиру са министром просвете, него преко држ. подсекретара г. Јовановића, Романа. То је велика неправда, особито кад се узме, да између Срба и Романа још има разлика. Ако Романа има бројем више, то из тога не следује, да ми тек њивим каналом допиремо до одговорног министра. Равноправност не зависи од броја глава; и ако су Срби драговољно пристали на то, да престане њино првенство, зато нису очекивали, да ће сад они посредно под романски уплив доћи. Тако је и. пр. учињено, да је у штпендији Марка Сервицког једно место са Романом из Лигета попуњено; у основници стоји, да Марко Сервицки оснива стипендију за синове своје православне вере — Романи тумачише, да се то и на њи односи, и њивим упливом то се и у грунтовници увело као стипендија за посљедоватеље православне цркве; Талијан, меродавни наслед-

упуштали, и Карађорђе, кад уздиже zastavu slobode? Ми никад боље неможемо ни бити приправни. Приправе се све наше састоју у освети; осветом треба да је задануто младо и старо, мушко и женско, а пламеном slobode распаљено, па до чега се доватимо, све су то нам ратне припреме. Од Дунавски обала до јадрански: планине, горе, воде, све то нам се нуда противу злотвора; све би то осветом дисало, па нам неби требало бољи припрема само, да немамо собичњака, који се боје сваке промене, да у њима своје масне плаће не изгубе, те пресецају поток српске среће. Очекивати на друге припреме значило би у ствари смртну суд пресуду подписати а у изгледу очекивати док Русија буде спремна, да Фадјејев програм изврши. А то ми, који идемо за самосталним делањем, са бодним срцем морамо пратити, јер је то најрешитији сведок нашег ништавила. Српска крв беше почела, да се пуши за slobodu; мушко држање и ратоборни дух Црне Горе потресе два царства; сви Срби у аустро-угарској беху већ зашени истом мисли, која је Боку одушевљавала; још да се Србија одазва гласу читавог српства у време, кад је порта од Мисира стрепила, кад Аустрија и Француска у великим унутрашњим крвама бежаху, у време никад успешније, дело освете косовске беше само дело тренутка. И ако смо ми на Русију погледали, то нисмо од ње друге помоћи осим моралне очекивали, јер знамо да Русија још није готова са жељезницама, без чега се неће нити може у рат, који би Европејски постануо, упустити. Пространо царство руско нема данас ного 6907 килом. жељезнице, по којој се већ путује, а Прусија кад камо мања има 9482 килом. Аустрија такође има више гвозденог пута од Русије, што је данас најбољи савезник у рату. И ето целасходност предлога кнеза Горчакова, као сједство немоћи истока и неприправности Русије. Али у томе баг лежи и озбиљни карактер предлога; и тим озбиљнија, ако на Неву нису били осигурани, да ће шљиме продрети. И томе бисмо предлогу тек могли да надозремо критични положај Црне Горе. Јер ништа више, по мом схваћању, није могад руска влада, да за Црну Гору у овом тренутку учини. Дали развитак или замршај питања потврдиће ове наворе.

Но и у синоћном листу „П. Лојда“ читамо један пикантни брзојав из Котора, који вели да је бар. Бајот захвалио кнезу Николи на његовој придржаванј неутралности у устанку бокошком, и да су се сада сасвим побољшали одношаји између Аустрије и Црне Горе. Неби ли то била заветка, кад леби г. Бајот био персонализирана дволичност? И кад леби смо имали један драстичан најновији доказ те дволичности, где се Вагнер у Далмацији осуђује и са владе укљача, а у Бечу на министарску столицу уздиже?...

П. П. Јутрошњи (28. јан.) „П. Лојд“ одговара на један синоћни брзојав из Београда, који гласи, да „Јединство“ пита „П. Лојда“, да ли је и влада угарска они наворе, које је исти лист приликом умирења устанка бокошког на видик изнео. Сваки је могао у напред знати одговор на „такво“ питање. „П. Лојд“ сасвим невинно изјављује, да је он у свему независан лист, а да он није крив ако се у обе његове мисли слажу са већиним парламента и владом; што се пак тиче посебице умирења Боке, он вели да њему није познато како у тој ствари влада мисли. Али је много важније питање, које управља „П. Лојд“ званичном „Јединству“. Он вели, свакоме је познато, да је покрет у Боки ишао на разбијање граница црногорски, а наиме, да Црна Гора добије залив которски, чим би се води знатно оспособила, и отуд би тежиште југославенства из Београда на Цетиње прешло, па интерцелира „П. Лојд“, дал би то ишло у рачун Србији. „Ми велимо, одговара исти лист, да неби“.

Непромаља ли из овога питања оно исто пријатељство, у име којег је угарска влада хтела да Нови Сад сатре и српску либералну странку развуди? Ниједи у овом питању обичен прекор, дал сте тако неблагодарни, што све протонимо, што вам се неклања?

По чланак је такав, ког ћете сигурно ви протрести, и зато се овде заустављам.

Али морам јојду клевету, на којој „П. Лојд“ оснива своје грдне на Боку, клеветнику у грло сузбити. Он пита, ко може симпатија гајати прама варварству, које новове сече у XIX. веку. Истина је на свет изашла ево како: обични плаћеници људи, који су трубили по свем свету, да Бокези носове секу, само да би тим пале свезе симпатија, које би прама њима сва европска демократија осећала, ставили су у владиној листу „Дјаволету“, који у Трсту на талијанском језику излази, једну кореспонденцу, да Сљета, у којој описивају ужас што побуђују силни рањеници без носа и ушћу што леже у сљетском шпитаљу. На то се нашло људи, који су за љубав истине отишли у шпитаљ и све рањенике и болеснике обили, на броју лег стогина, и ненађаше и иједнога без уха ил носа, осим двојице, којима је млав

јатагана по лицу и носа се дохватио, дакле само два носа рањена, а ниједног неосечена између 500 рањеника ненађаше, и то у „Битанију“ на свет изнеоше, и лаж клеветнику у „Дјаволету“ у грло сузбити. То је исто и у „Вандереров“ дописник тврдио, који је свему очвидац био. К овоме имам ја да отвар разјасним. То крвање носова први се пут показало код Црногораца на Грахову 1858, и то не на живим Турцима, него на посеченим, и то зато, што се у Првој Гори броји јунаштво по броју турски осечени глава, па пошто је било Црногораца, који су и по 20 глава турски на Грахову носили, немогући носити главе собом, носове са мртви глава и на Цетиње носили као сведочбу свога јунаштва. А нека буде уверен „П. Лојд“, да су Бокези много кивнији били на свога непријатеља, него да им тако лако на рамена главу остављају, замењујући је с носом са лица. Ја могу добар станути и умирити „П. Лојда“, да ниједан непријатељ није одио главе на рамену, који је под јатаган бокешки дошао, а то најбоље сведоче оне стогине што у Боки заглавише. Дакле варварство је „П. Лојде“ подло клеветање а не јунаштво бокошко.

У Босни под Козаром 25. јануара. Не сумњам да сте добила вјест о промени заступника вилаета Босне и Херцеговине.

На мјесто Савета долази нам Дервиш-паша. Зборе да ће Савет остати заповједник над војском; која се све више скупља у Херцеговини на међи црногорској; а нови валија биће начелник административне управе вилаетске.

О ватри која је у Сарајеву букнула у згради гдје су смештена била сва званија ове покрајине, шаћо се на сва уста, да је подметнута од присташа Осман паше, бившег валије; и то из разних узрока. Зграда та, тек што је сазидана скупим новцем рајиним, изгорила је до темеља.

Војска турска од неког времена све једнако се креће и придолази. Чудновато ми се чини од неког времена разположење Турака (урођеника) по овим крајевима.

Нека огорченост и сила; претња и немир опажа се на Турцима. Тајни састанци и договори им, не слуте на добро.

Од како се Бока узрујала, од онда је почело и међу Турцима врати; а сад ево Бока мирна, а Турци каида све више зуче.

Није ли ово гомилање војске у Босни и на црногорској међи, скопчано с тим разположењем Турака по Босни, и с путем аустројског владара у Цариград. Пошло како му драго, раја нема шта изгубити!

Инжинири „отоманске жељезнице“ који су јесенас, доста рано радити престали, дошли бијаше прије неког времена, да настане рад (а то у по зиме). Међутим, свијеж који је по горама око Јајца и Травника на мјести 2 хвата висок, приморо је те инжиниере, да се опет врате у Аустрију, одкуд и дођоше.

Било би ми стало дознати, зашто се то инжиниери у један пут, толико журе! У јесен отишли бјеше — па се у по зиме вратише, да на врат на нос свршавају, како они веле трају, јер би се на пролеће, зидање и одпочети имало.

Знати ће те ваљда, да то друштво барона Хирша, са концесијом зидања жељезнице, добива концесију од турске владе на све мајдане руда по Босни.

Ових дана видео сам друштво од шест стручних људи (Bergwerksleute) послани од друштва „отоманске жељезнице“ да испитају, гдје би се нашао најбољи угљен. Они увјераваше, да толико руде свако врати, у ни којој покрајини јевропској нема!

Ко ће бити крив, ако туђин исцједи Босну ко какав лимун?! Стојан Унић.

У Карловцима 18. јануара. (Закашњено). У вашем поштованом листу беше више пута писано о овдашњој гимназији и богословији и опомињано: да једном отворе очи они, којих се највише таче; јер на орамоту целог изображеног света и на жалост српства, та два наша инштитута на оном ступњу и дан данас стоје, на ком су пре пол стодеша стојали.... Па кад је на јавност изашао и коју истину о реченим заводима и њиним назови професорима рекао, овда одма подиже се чета „трutowa“ и „несвалица“, говорећи: „да то није истина, да је то лаж и подметање и знам ти ја шта још не, и т. д.“

Неистина је досад, искусство нас учи — свагда истину побјеђивала. Ма да су кратке ноге у лажи, ипак се некако одржала. Време је већ једном да истина победи...

Ја нећу овде о гимназији да говорим. Језа ме спопада када и помислим на њу. Ране, које су јој задане, то је само сабор у стању да изида.

Ја сам овде намеран коју само о нашој богословији и једном професору њеном рећи. — Како стојимо са богословијом, то сви добро знамо. Да неоговара духу времена, то мора сваки свестан Србин припознати. Али на жалост има их и такви, који воде, да је наша

богословија на своме месту. Таквим људма сваки пријатељ народа нашег дивити се мора. То само могу казати непријатељи просвете и напредка народа нашег и „мрачњаци“ који се и своје сенке и најмање светлости плаше. Али и то је једна истина, да, докле висока власт такове људе за професоре у богословији поставља, као што је на жалост „протођакон“, онда зацело нећемо скоро дочекати, да нам свештенство напред у просвети и науци — а са њима и народ коракне; јер то сваки припознати мора, да је оно ваљан „инштитут“ — на ком су научно-изображени и ваљани професори. Једном инштитуту само ваљани професори леп глас дати могу.

Тога свега код нашег младог професора нема. Он се и сам чуди, како је доспео на тако високо звање — али ми га извинити морамо, није ни он толико крив, колико они, или онај који га је на то подигао.

Многи ће се зачудити, да се тек сад тако о њему пише кад он већ (на срамоту нашу) ево четврту годину професорско звање у богосл. одправља. Што се пре о њему није писало — узрок је то, што је био великог поклојника љубимац; па би и онда свака неистина истину победила, било би и тада у ватар речи просипати. Али сада су нам руке одрешене и наглашавамо ево овде: да такове људе за професоре не требамо — не у богословији, као највећем нашем заводу, него ни у основној школи — људе, који су пуни гордости — а празни науке.

А како ће се наш сабор скорим саглати, или боље рећи продужити, то му на душу полагамо, када се реч „о школама“ а наиме о богословији поведе — да гледи што пред такове људе укљони, а ваљано (ваљда ће се наћи који у народу нашем) на тако високо звање подићи; јер докле неузимамо што више научно-изображени и ваљани свештеника — докле и наш народ, који је у непрестаном додиру с њиме, слабо ће напредовати. А на жалост какво је наше већини данашње свештенство (хвала богу има их и ваљани) из „престареле“ данашње богословије, сви знамо.... Па да би већ једном краја томе било, опет наглашавамо: Уређујмо што пре школе наше — богословију — бирајмо ваљане учитеље, необирујући се ни на љубимце, рођаке, пријатеље и т. д.; а оне, који нису зато (као што је наш млада „протођакон“), спомињемо: ако жолс добра народу своме, нека се ману, и своја места оспособијама уступе, и нека се прихватају онога, на што су позвани. То су наше мисли и жељс. Ово је само из једне љубави спрам народа нашег, никако пак из какве личне мрзости написано.

Вошешка ствар у адреском одбору „рајхората.“

28. јануара пре подне држао је одбор за адресу своју седницу, у којој су од стране владе учествовали министри др. Хазнер, др. Гискра и ф. м. л. Вагнер. На дневном је реду била бокошка ствар. Као известилац прочитао је о тој ствари посланик гр. Шмиг а један извештај, који у изводу овако гласи:

„Прешле године месеца јулија за време свога бављења у Бечу, предложио је далматински намесник Вагнер министру земаљске обране неке измене у новом обранбеном земаљском закону за округ которски, на које му би било дозвољено, да само оне измене учини, које му се за целасходне свиде. Тамошње влада под оружјем стојеће становништво досад је увек као територијално војништво организивно било, иако је бољу и јачу земаљску обрану сачињавало, него што би се увођењем новог обранбеног закона постаћи могло.“

Пре него што је ф. м. л. Вагнер наложено му измену у дело привести могао, стигне министарска наредба од 27. јулија 1869. у којој се налаже, да предходне мере за узоставу „ландвера“ у окупацима которским и Дубровачким предузме и нареди.

Ова нежурница, с којом се тај посао предузео био, умознала је тешкоће истог и изазвала узбуђеност код становништва, које је досад од сваке војене службе ослобођено било. Већ при првом попису 29. јулија указаше се у општинској кући Жупе 500 до 600 оружаних Жупљана, који отворено изјавише, да се неће закону подврћи. Оружани заветан Франц трудио се да објасни људима предузете мере, тек исти и уопште нов обранбени закон, али све беше узалуд. На разним местима округа обдршава беху скупови, на којима је Франц са сопственим самопоређењем трудио се, да закон разјасни и растера бригу становништво, но све оста без икаквог успеха, тако да се поменути округ кап. Франц побуњеним нашао, у Котору 30. августа сакупљеним представницима из општина изјавити, да ће се не измиођеној дозволи од намесничтва попис „ландвера“ на пет месеци одложити. Тако се исто и члан полне комисије, мајор Бицара, трудио, да разгони предрасуде, који је управо од намесничтва опнумоћен био, да становништво у погледу одела, обучавања, слободог путовања и одправљања дужности изван дотичног округа и сваку закону могућу уступку у наглед стави и обећа. Да је пак на скупштини у Котору била неколицина и од оних људи, који су пре тога на Цетињу били и црногорског кнеза, не за преиначење закона него за помоћ молили, то је без сваке сумње; према се тај порак неможе као израз и жеља целокупног становништва узети, него само поједини бунијци, јер је уопште становништво далматинско верно цару и влади одавно, као што ће се то у свим извештајима јавити.

Стварно подпомагање устанка с пољс, ограничавало се једино на суделовање презрени или подозриви личности, напротив поинаше страни влада

било је сасвим коректно. Речи, које је градски заповедник обрштар Елгер 10. септембра сакупљеним сеоским старешинама изговорио, уништише сва пређашња уверавања од стране ф. м. л. Вагнера, тако исто и умиријућа изјаснења мајора Бицаре и скупш. кап. Франца, почем му је говор на то смерао, да од чести становништво зацпаши, а од чести разјасни, да ће он не само у „ландверу“, него и у резерви војничке дужности одправљати; наравно да је таким изјавом држао становништво да је преварено и упрошашћено. На скупштини држанеј 12. септембра изјавише Паштровићи и Будвањани мајору Бицари, да се никако неће подчинити новом обранбеном закону, и 15. сеп. једногласно заључе, да саставе једну молбеницу на в. г. Великташту, у којој би сједеће молили: 1. да се тамошњи „ландвер“ само у округу которском за обрану употребити може; 2. да је „ландверцима“ после годишњег обучавања слободно и без икакве препреке у стране земаље ради начина живљења путовати и на мађара служити; 3. да се при униформисању „ландвера“ употребљено земаљско одело у привређе узме.

Што се 2ге тачке тиче, то би била измена уставног закона, коју није могао ни намесник ни влада учинити: последња тачка могла би се у привређе узети, док леби влада законитим путем измену постигла. За остала потраживања обећао им је ф. м. л. Вагнер да ће се испунити. Горња молбеница подвистана од свију представника општински предата је, да ли је на то што решено, досад је непознато. У другој половини септембра предале су све општине своје молбенице изузимајући Жупу, која је горњу засебно послала, и опет је закон против воље становништва уважави. Свештеници у Жупи неспедоше од народа издавати првене протоколе и многима је грађански попис душа на силу одузет. На жандарске страже пуцало се, и многи општински представницима због увођења закона био је живот у опасности.

25. септембра буде једно оделење од 45 момана, које је, без да је на кога нападало, тврђавици Драгелској ишло, од становништва нападнуто, код кога је један дан пре тога био окруж. кап. Франц, непријатељски никакви непријатељску пашеру, него које је само изразило жељу, да се status quo задржи. Заповедник истог оделења буде убијен.

Тиме је сваки покушај, да се мирним преговорима становништво склони примању новог обранбеног земаљског закона, немогућим постао. Одпор је прешао у устанак, и ф. м. л. Вагнер обнародовао је, добивши пуномоћје од министра-председника, укључе §§. 8, 9, 10, 12 и 13 државног основног закона.

Почем је сад устанак окончан, то би сад нужно било, говорити о начину, како би се после положеног оружја Жупе, Маина и Браића, тако исто и после безусловног (!?) предавања и са Кривошијањима мирним путем изравнати и споразумети могло.

Исти, пре него што су се на ф. м. гр. Ауерсперга обратили били, управили су ради преговора једну молбеницу на ф. м. л. Вагнера. Са изјавом оданости према в. г. Великташту понудише 22. декембра сакупљени кнезови своје подчињење. Али притом замолише, да се опет пређашњи одношаји успоставе, почем службу „ландвера“ и безоружање сматрају они за своју пронаст. После подуже преговора, у коме им је ф. м. л. Родиф објаснио, да пре свега припознати морају, како су јако погрешили, да са кајањем милост и опроштење моле, и пре него што би помиловани били, своје подчињење полагањем оружја засведочити морају, тако исто да повратак истог, као и измена новог обранбеног земаљског закона једино од милости в. г. Великташта зависи, које све код људи учини да постане уважавији и покорише се захтеву ф. м. л. Родифа, припознавајући своју кривицу, молише за помиловање, повратак оружја и измену земаљског обранбеног закона. На основу ових обећања, на гледу предстража недалеко од Кнезлаца, положише 30. декембра Кривошијањима своје оружје, напоменувши пре тога неправде, које су њима учињене биле, и припознавајући своје погрешке, изјавише своје дубоко кајање и подчињење; позвани, да положе своје оружје, које без икаквог узтезава узвинуше, и ипак са ојањеним срцем. Почем им је још једанпут ф. м. л. Родиф напоменуо њихове пређашње заблуде, објави им помиловање и ради њихове соистане ситуације поврати им оружје, на које се закори одушевљено „живи пар“ попраћено са пуцањом из пушака. На тај је начин дакле довршено подчињење округа которског, и на неко време увођење земаљског обранбеног закона обустављено, али не поверење становништва још није изглађено, и да би се о правом умирењу и подчињењу поврати могло, нужно је још доста мудрости, сталности и познанања особина далматинског народа земаљској влади. Навоследку мора се још и то приметити, да су неистинити они гласови, да је бивши устаницима ради умирења раздаван био новец. Истина ф. м. Ауерсперг даровао је неким устаницима подиору, да би своје куће, које је наша војска у устанку поцапила, опет поидићи могла. Али јесу ли неке последњим догађајима осиромашене породице подиору добиле, или је само о томе на вишем месту предлог учињен, није познато. Али поглавита задаћа л. ж. у томе, да се све оно, што је у једном или у другом правцу обећано, припозна и неизвршио одржи, јер се иначе поверење код тамошњег народа никад задобити неће.“

Др. Грох о л. ж. упрви питања на министра земаљске обране, може ли се дакле по томе устанак иако потајно емисион или као само сједство увођења новог земаљског обранбеног закона сматрати?

Министар в. г. Вагнер: Већ десетак година тумарају неки људи по округу которском, с том намером, да би како само народ побунили и устанак изазвали. Све наредбе владине представљаху ти људи тамошњем становништво у најдрљим бојама, и тек се услед тога одпор против земаљ. обр. закона народно, у осталом југославенско пропаганда није само против Аустрије, него и против Турске управљана.

Др. Рехбауер мисли да је на сваки начин влада, односно министар земаљске обране, у тој ствари погрешно, почем је сам ф. м. л. Вагнер, који тада намесник у Далмацији био, саветовао влади, да при увођењу „ландвера“ неупотребити строге мере, и с погледом на особине тамошњег становништва зацело је још било средстава, да се устанак пре-дуреди.

Вагнер примећује на то, да је католичко становништво готово било, да се закону подвргне, на-

против код православног становништва нашао је на јак одпор. Маја месеца прошле године није се још никакав одпор према закону описи, особито не у Котору, где је народ по природи својој миран. Молбеница, која је одатле одправљена, није ради измене обрабеног закона, него против владајуће системе управљена била.

Шиндлер желео би знати, да ли је тадашњи министар земаљске обране гр. Тафе, који је у не-престаној дописци са далматинским намесником сто-јао, Бокељима министром обећао измену обрабеног закона, тако исто и законе који се на Далмацију односе, министарском савету предложио?

Министар-председник др. Хајнер на то се из-јасни, да је влада истинита дужна, кад већ један закон постоји, предосторожно увести га у оној земљи, где ванредне околности постоје, али није опуно-моћна, да унапред обустави, почем је за то од-говорна „рајсрату.“ На питање предговорника о измени закона, примећује се, да због летње при-преме „рајсрат“ није сазвао био, а и таква ствар спада у делокруг дотичног министра, те по томе није могао бити предмет, који би се у министар-ском савету расправљати имао.

Др. Грохолски желео би знати, да ли је та-дашњи намесник далматински министру земаљске обране отворено и јасно представио да ће унапред земаљ. обр. закона револуцију изазвати. То је нужно да се зна, јер би у том случају била дужност до-тичног министра, ради саветовања строге мере у „рајсрату“ предложити.

Вагнер: Ја још онда нисам имао никакво повода такво јавишење на министра земаљске обране упра-вити, јер политичке власти непрестано су јављале, да се оружани одпор против унапред обрабеног закона неуклањаје.

Грохолски захтева, да се тај одговор у за-писник уведи.

Шиндлер: Овај одговор министра земаљске обране заиста је истинит; њиме се два момента обележавају, и то: 1. да је устанак потајно иза-зван, и 2. да о томе министрима није ништа јав-љено.

Др. Рехбауер: Чудновато је, да министар зе-маљске обране, није ништа учинио, кад га је ф. м. л. Вагнер још год. 1869. најљубивим учинио, да ће унапред обрабеног закона на извесан одпор наићи. То је јасно, да су се власти већ онда бо-јале тог одпора; што за то време нису сходне у-редбе издали, одговоран је министар земаљске об-роне. Пређашњи министар земаљ. обр. гр. Тафе требао је на извешта ф. м. л. Вагнера припрема-њима или их барем министарском савету припо-штити; због тога сва кривица пада на министра земаљ. обране.

Министар-председник Хајнер: Обустава за-кона неби на сваки начин нормалан поступак владе био. Да ли би се то њој после одобрило, сум-њиво је, неправдо је дакле, почем су се жалосни догађаји у Далмацији довршили, због понашања владе пребицивати, јер да нису ови догађаји на-стали, које влада није никако по ондашњим о-колностима предвидети могла, можда би се врло тешко извинила, да је друге мере предузела била.

НОВИЈЕ.

— Због прески престапа позвати су 7 уредника париске „Резорме“ на полицијски суд. Досадашњи број уапшеника износи око 400; још ће се некоје личности уапсити. Уапшеници оптужују се због завере против сигурности државне и живота царевог. — „Франс“ јавља, да су 31. јануара многе личности позатворане, на које се сумња, да су у завери против жи-вота царевог. Уверављају, да се код уапшеника нашао многа писма, која Рошфора јако компро-митију. „Сјекл“ услед силних уапшења пише: „Ми се налазимо на путу очевне реакције, ове наше надежде које смо на парламентаран кабинет подлагали, уништене су догађајем у „Хотелу.“ За нас је сад одлучно, да се ца-ревина са слободом сјединити неда.“

— „Либерте“ пише: „Наши одношаји пре-ма Пруској запети су; гроф Дари наглашава често, да жели мир одржати, али тако исто и светлији уговора. Гроф Бизмарк одго-вара умножењем ратни припрема.“

— У седници кортеса у Мадриду, напао је унутарњи министар Риверо, карлисте, да они склапају нове завере, како би опет рево-луцију изазвали.

— Као што „Тирки“ лист младотурске странке из Цариграда јавља, тамо је откривена велика завера, која је против живота султана радла. Главне вође завере умале су.

— Из Петрограда јављају „Ванд“ да је одлучено шеф великог фејералног штаба, фе-нерал-ађутант гроф Хајнд, да би развијено и испитао стратегичне тачке загранични провин-ција Аустрије. 15.000 војника из краљевине Пољске одлазе на Прут, који ће са 25.000 бити заступљени. При крају месеца марта кон-центрираће се на Пруту 80.000 војника.

— Црногорски сенатор Пламенац одушто-вао је у Петроград.

— По извештају „Н. сл. Пресе“ већаће се још за трајања ових сесија о галичкој ре-волуцији и новом изборном реду. У министар-ском савету наименовао би се један министар за Галицију и намесник, који би били одго-ворни галичком сабору. Даље би се за Гали-цију поставио један самостални сенат при гор-њем судбеном столу. Органи наставе и поли-цајске струке биће одговорни галичком земаљ-ском сабору; посредни избори за Галицију у-воду се и ако неби то галичку посланичку комисију задовољило, да се сабор распусти.

Уредник и издаваатељ др. Свет. Милетић.

— Из Котора брзојављају „Преси“, да Кривошијани прете смрћу сваком оном, који би се уудио предузети попис народа. Они протрествују против подизања тврђавица, гра-ђења друмова, и ако нужно буде, они ће тај протест и оружаном силом подпомоћи.

— Гроф Андраши одпутовао је 2 фебру-ара у Беч, где се и Лоњаји очекује; као што се из поузданог извора дознаје, главни пред-мет саветовања биће питање о граници.

ПОШТОВАНОЈ ПУБЛИЦИ.

Ми често добијамо прилоге за нар. пово-риште, за омладински фонд, и подобне цели, такође и наручбине за омладинске и друге књиге. Где се ови прилози са предилатом на наш лист пошљу, ту увиђамо економију у труду и трошку наши предилатника, и драго-вољно ћемо оном труду положити, који преда-вање новаца на своје место изискује. Али квите ни ми од речени завода недобијамо — дакле неможемо ји ни слати прилагачима, а што се чешће одоцини објави прилога путем листа, то није наша кривица, јер ми без одла-гања прилоге предајемо, па чекамо, а управе објављују, кад се више таки прилога изкупи. Најбоље би било, кад би особито при већим сумма дотични управо послали на адресу дотични завода, које имају своје познате органе. Што се нарочито тиче омладински, и други књига, ту морамо молити, да се наручбине управо на адресу г. А. Хадића, као пред-седника шилу — да се без нужде не чине два посла.

Администрација „Заставе.“

Прилози на срб. нар. повориште.

Добровољни прилози.

Из Меленаца (при сечењу колача): Арса По-повић и жена му 1 ф. 50 н. Коста Пејић 1 ф.; Евђ. Сараћевић 1 ф. остали гости 50 н. Свега: 4 ф.

Из Сентомана (скупио Н. Голубки по један новчић на дан): Гед. Дујићерки, Лаз. Дујићерки, Пав. Ђорђевић, Тад. Ђорђевић, Лаз. Манојловић, Мита Милетић, Милева Алексијевић, Младен Грегоровић, Сима Мајскић, Соса Голубска, свако по 3 ф. 60 н. — Свега: 36 ф.

Од ковчежница.

Из Аде, 14 ф.

Из Суботице (посл. Бож. Вујић), бр. 76. код Н. Милошевића 74 н. бр. 77. крб. Читаоница 3 ф. 29 н. бр. 78. Л. Арацког 1 ф. 2 н. бр. 79. гђе. Марије Радичке 7 ф. 75 н. 10 пара бакр. Свега: 12 ф. 80 н. 10 пара.

Из Сомбора (посл. Г. Леовић.) (бр. 175.) 9 ф. 40 н. (бр. 176.) 31 ф. 89 н. (бр. 177.) 2 ф. 20 н. (бр. 180.) 10 ф. 54 н. Свега: 54 ф. 3 н.

Из Нештина (код Ст. Милетића) 3 ф.

Из Бинковаца (код Јов. Капамадића) 17 ф.

Из Вршца (од 16. јула до 29. септ. 1869.) (бр. 65.) 5 ф. 60 н. (бр. 271.) 8 ф. 74 н. (бр. 272.) 70 н. (бр. 273.) 20 н. (бр. 274.) 51 н. (бр. 275.) 13 н. (бр. 277.) 74 н. (бр. 278.) 53 н. (бр. 279.) 10 н. (бр. 280.) 2 н. (бр. 282.) 60 н. (бр. 283.) 59 н. (бр. 284.) 1 ф. (бр. 286.) 18 н. по н. (бр. 287.) 2 н. (бр. 288.) 60 н. (бр. 289.) 2 ф. 40 н. (бр. 290.) 17 н. (бр. 291.) 40 н. (бр. 292.) 54 н. (бр. 293.) 45 н. (бр. 295.) 2 ф. (бр. 298.) 2 ф. 97 н. по н. Свега: 29 ф. 20 н.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Речник

ЗНАМЕНИТИХ ЛИЦА СВИЈУ НАРОДА

од најстаријих на до наших времена издаје и уређује Андрија Јован Кумануда.

почеће излазити у свескама од 1. марта т. г.

Свака свеска биће састављена најмање од три штампана табака, а цена јој је за уписнике 4 гр. чвр. или 40 нов. а. вр.

Новци се полажу над која свеска буде примљена. Рок предлате отвара се до 20. фебр., ако би се пре тогаки број уписника пријавио да би се могли штампарице трошкови подмирити, онда ће се и цена смањити.

Уписати се може у књижари гг. Велимира Ва-ложића, и А. Добровојевића у Београду или непо-средно код уредника у кући сниже државне штампарије.

У Новом Саду код уред. „Заставе“. У Загребу у књижари Светозара Галаћа. Писма ненаплаћена неприямају се. Скупљачима дајемо за њихов труд 11-ту све-ску или новце за њу.

Од свакога с благодарношћу примимо сваки извештај који би припомогао да ово дјело може што потпуније и савршеније изићи.

Позив

на напредну

БЕСЕДУ С ИГРАНКОМ

што је приређује српско новосадско певачко друштво

У КОРИСТ СРП. НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ.

Јавља се поштованој публици, да ће та беседа бити 21. фебруара о. г. и да ће на њој суделовати осим певачке и поворишне дружини још ове сестре: Ириња и Софија Ковина, Нана Стајића, Марија и Љубица Јермијина, а го-вориће А. Хадић.

Улазнице стоје: 1 фр. од особе, а могу се добити код друштвеног благајника Мите Коде. Према лепој цели примају се и добровољни прилози, а имена приложника саопштиће се путем новина.

Почетак је равн у пола осам сахата у вече. Подробни распоред изнеће се на јавност за који дан.

Одбор певачког друштва.

ЈАВАН ДОГОВОР УРЕДНИШТВА.

Г. Ј. П. у Прагу. Држимо, да би превод Феде-јеве брошуре могла или „Матица“, или омладинском одбору на издавање дати.

Обштину Мешинској: Предато је на своје место одма, објавиће изићи, кад с тога места списак пошљу.

Трговина и обртност.

(Касап. и др.) Пешта 1 фебруара. Житња радња још је непрестано код нас слаба, почем су вањске пијаце са производима у изобиљу, услед чега немају потребе, да на нашој пијаци купују; наше воденице од куповања устезу се, и због тога цена шенице у 5-10 нов. спала, обрт преко целе недеље једва је до 80000 мерова изнео. Раж и Јечам без икакве прође. Зоб је задржала своју цену и добро купована. Кукуруза није задоста на пијаци било, у 5 нов. плаћан је више, за мај и јуни учи-њени су уговори по 2 ф. 50 нов.

Цене су биле ове:
Шеница потиска: 88—89 фун. 5 ф. 20 н., 87—89 фун. 5 ф. 10 н. 86—89 фун. 4 ф. 90 н. Средња: 86—86 фун. 4 ф. 75 н. 85—89 фун. 4 ф. 55 н., 84—89 фун. 4 ф. 25 н. обоје на три месеца. На-полица: цолска цента 3 ф. Раж: 78—80 фун. 2 ф. 80-90 н. Јечам: 66—72 фун. 2 ф. 15-25 нов. Зоб по маквоћи 1 ф. 90 н. 2 ф. 10 н. Кукуруз стари банатски цол. цента 2 ф. 55-57 и по нов. за мај и јуни. 2 ф. 50 н. Пасуљ 3 ф. 60 н. Пасуљца 4 ф. Проја по меру 3 ф. Свњска маст местица 37 и по ф. са стране 36 и по ф. с буретом. Шљиве бо-санске с довозом 11 и по ф. Мајун од шљива 14—15 ф. Мед 22—24 ф. Шљивица нова 26—28 ф. с нутним трошком и бурадма.

Пешта 2 фебруара. Радња са шеницом била је данас на нашој пијаци нешто живља, понуда је била слаба, продаваоци се уздржаваше и чекаше да воденице буду принуђене куповању, које је и било, те услед тога плаћале су у 2 и по—5 нов. више; при бољем куповању продато је јуче и данас до 20000 мерова, већим делом за воденице. Напротив остала рана слабо се тражила и куповала, цене задржала је старе. Званично обележене цене ове су биле: Ше-ница потиска: 87 и по фун. 5 ф. 10 н., 87 фун. 5 ф. 5 н. 86 фун. 4 ф. 80 н., 86 и по фун. 5 ф. 85 фун. средња 4 ф. 70 н. 88 фун. 5 ф. 15 н. све на три месеца, 83 и по фун. 4 ф. 30 н. Пештанска: 86 фун. 4 ф. 95 н. 85 фун. средња 4 ф. 45 н. 87 и по фун. и 86 1/2 фун. обоје 5 ф. 10 н. 84 1/2 фун. 4 ф. 50 н. све на три месеца и све на цолске центе. Кудељно семе 200 мерова тежине 60 фун. по 3 ф. 80 нов. на наси.

Пештанска берза и шитара од 2. фебр.

Цене ране.	Обрт.	Тежина.	Цена од ц. цент.
Жито бан. ново	слаб	83	4.05—4.20
" " "	"	84	4.30—4.40
" " "	"	85	4.50—4.60
" " "	"	86	4.70—4.80
" " "	"	87	4.90—5.—
" " "	"	88	5.05—5.15
" " "	"	83	4.15—4.30
" " "	"	84	4.40—4.50
" " "	"	85	4.55—4.65
" " "	"	86	4.75—4.85
" " "	"	87	4.95—5.05
" " "	"	88	5.10—5.15
" " "	"	83	4.05—4.10
" " "	"	84	4.30—4.40
" " "	"	85	4.50—4.60
" " "	"	86	4.70—4.80
Раж нови	слаб	78—79	2.80—2.90
Јечам	"	68—70	2.40—2.70
Зоб	"	44—48	2.05—2.15
Кукуруз бан. ст.	миран	—	2.35—2.40
Пасуљ	"	85	—
Проја	јак	80	2.80—2.90

Бурза ефекта.

Уг. жељез. зајам а 120 ф.	нов.	роба.
Англо-угр. банка	—	106.50 — 107.—
Уг. опште кредит. банка	—	98.50 — 99.—
Франко-угр. банка	—	87.— — 88.—
Уг. хинот. банка	—	48.50 — 48 1/2
Уг. земаљштина кредитна банка	—	90.50 — 91.—

Телеграм бочке берзе од 4. Фебруара.

5 проц. метал.	—	60.60.
5 " " мај.	—	—
5 " " нов.	—	—
5 " нар. зај.	—	70.45.
1860 држ. зај.	—	96.70.
Анд. нар. банке	—	724.—
Кредит. акције	—	266.10.
Лондон	—	124.10.
Сребро	—	121.35.
Дукати	—	5.85 ^{1/2} 1/2
Уг. Разтеретнице	—	79.25.
Телишце	—	77.—
Врдељске	—	75.50.
Хрв. слав.	—	83.75.

Цена ране у Новом Саду од 3. фебр.

Пшеница најбоље врсте без мер.	4.70
" " " " " " "	4.40
Наполица најбоље " " " "	3.90
" " " " " " "	3.56
Јечам најбоље " " " "	2.—
Зоб " " " "	1.73
Кукуруз " " " "	2.—
" 1 цап 1/2 " " " "	—

Стање воде:

Пешта, 3. фебр. 6' 7" прехо 0. обл.
Пожур, 31 " 7' 1" " " снег
Осеж, 25 јан 1' 7" " " обл.
Сегедин, 28 " 17' 10" " " сув.
Бездан, 25 " 7' 3" " " "

ОГЛАСИ.

Објава.

Суд слоб. кр. вароши П. Сада овим до јавног знања ставља, да је овдашњи становник Јован Га-вриловић молбено искао, што би се део куће пр. 2543. Маре Гавриловић удате бивше Мирон Грунт, преписало; те с' тога у смислу §. 580. чланка LIV. од год. 1868. позивају се сви они, који мисле да право наслеђија на реченој кући по Марији Га-вриловић имају, да се за 45. дана по уврштењу ове објаве код суда писмено и са докази пријаве, што ће по истечају овог рока проситељу уручен и грунтовно преписано бити.

Суд слоб. кр. вароши Н. Сада 20. децембра 1869. Имре Бала с. р., Јован Радовановић с. р., бележник. 39—3—3 варошки судца:

ОБЈАВА.

Суд сл. и кр. вароши П. Сада овим све оне на о-снову §. 580. зак. чланка LIV. од 1868. год. позива, кои мисле да право наслеђија по Јули Стефановић имају, да се за 45 дана по уврштењу огласа овог у новинама са правним доказима код суда пријаве, што ће по истечају рока пријатељски Годи Васић рођен. Стефановић непокретности предане и грунтовно преведене бити.

У Новом Саду 27. децембра 1869. Имре Бала с. р., Јован Радовановић с. р., бележник. 41—3—3 варошки судца:

СПЕЦИЈАЛНА ТРГОВИНА

Ћ. О. Милутиновића

код „златног једнорога“ у Новом Саду, потребује једног легрта или практиканта. 42—2—3.

Поштованој публици

мојим пријатељима

Јављам, да данашњим даном у моју специјално-материјалну трговину мога пријатеља г. Јована Биларића за управљајућег руководиоца у по-савај примам, и појера сам опуномоћно у моје име фирму моју да подисује, и мојим, да чин овај моји пријатељи на знање узведу, и љубав укажу, те оно поверење што одаваху мени, распростра-тити изволу и на пријатеља мога. Одавајући свиња пријатељима мојима топлу захвалност на лепом поверењу и саучешћу дојакшоњем, умољавам, да и на даље са овим радњу моју удостоје, а како је г. Јован Биларић кроз више година као заступник првих кућа у—и ван земље наше себи темељитог знања у оворсноме послу стекла, то ћу бити у стању свакоме захтеву, како у јевтинијој цени, тако и од прве врсте робом, а из главних извора наба-вљеној — у пуној мери задоста учинити; а исто тако и прекој потреби да се овакова радња у ва-роши овој што већма развија — одговорити.

Уједињеном моралном снагом хоћемо наручбине у великом и у малом, као и сваку писмену коми-сију тачно и брзо обављати. У тој лепој нади, да ће поштована публика и пријатељи посла овог, овај својим порукама и посетима што чешће удо-стојавати, остајем са отменим поштовањем

У Новом Саду 24. јануара 1870. Љубомир Стефановић, код 3 главе шећера.

Стечај.

У Мокрину варошици диштрикта В. какиндског отвара се стечај на званије Девојачког учитеља Плата је 465 ф. а. вр.

Потражитељи имају своје молбенице до конач-фебруара текуће године са нужним сведочбама пр-квеној обштини у Мокрину доставити.

Мата Поштић Дим. Арновљевић парох председник.

ОГЛАС.

Услед молбе Мите Трифунца из Меленаца радњ прикупљања потражине од 24 ф. са пристојбима извршба против Милоша Мањуловог такође из Ме-ленаца овосудном пресудом од 6. децембра 1866 год. под бр. 2687. одређена, у ток је стављена, почем је пак гореименовани извршбу трпећи међувремено имање своје у Меленци напустио и наводително у Србију се одселио, то је за истога за старатеља трајуће уреди стојеће извршбе адвокат Аћим Пр-отић наименован.

О чему се споменути извршбу трпећи с' ти додатком извештује да за 45. дана рачунајући од првог уврштења огласа овог место свога пребивања у толико известније суду овом пријави, што ће се у противном случају започета извршба са посредовањем гореименованог старатеља продужити.

Од сумарног суда краљ. прив. диштр. вел. ки-видског у Вел. Кинији 12 јануара 1870. год. За диштр. врхов. судца. Васа Арновљевић, диштр. сенатор.

Са овим бројем разашлимо „Жал-бу обштинства слоб. краљ. вароши Новог Сада поднесу уг. сабору“ противу владе због повреде уставних и муниципалних права у Новом Саду. Уред.

Платонова штампарија у Новом Саду 1870.